

Všichni, kteří se zúčastnili nedávného českého spisovatelského sjezdu, jsou odpovědní za jeho ostudný průběh. Po Praze teď chodí někteří z nich a vykládají, že byli proti, že se však nedalo nic dělat, že orgány prý "přesvědčily" některé autory střední poledníkové generace, aby mlčeli a nevystupovali s kritikou a že jim za tu "ukázněnost" hned nabízely přebýdění zbabělých a mlčících, nelze zprovodit. Ze světa. /Ostatně v podobném duchu probíhaly i další umělecké sjezdy, na nichž byla téměř ostentativně zvolena stará vedení.

Zaznamenejme aspoň dva příspěvky, které byly na dobríšském spisovatelském sněmování předneseny. Ne pro jejich obsah, ale spíš pro to, co naznačují. Ředitel nakladatelství Čs. spisovatel Jan Pilar, který spolu se Skálou a dalšími decimuje již téměř dvacetilet českou literaturu, tvrdil, že nemůže skorem spát starostmi, protože prý "stále se nezbavuje obavy, aby chom nepřehlédli nějaký talent a neochudili literaturu o významné dílo. Kladu si otázku, které autory jsme po letech přestávky znovu vrátili do literatury a kdo ještě chybí. V tom jsme náš postup koordinovali s politikou vedení Svazu českých spisovatelů."

Věru, starostlivý pantatínek české literatury... Mohli bychom mu předložit obšírný seznam těch děl a autorů, které odmítal vydat jen proto, že měli nějaký "konzolidační škraloup". Ať ze sebe tenhle inkvizitor nedělá milovníka české literatury, to už je přece jen trochu moc!

Přiznává-li chyby v ediční praxi, pak hovoří jen o díle J. Seiferta. /Kupodivu, vždyť ještě před časem se veřejně vychloubal, že "Jarouškovi" vydávali všechna jeho díla. / "Bylo to neprozíravé," říká, že "jsme nevydali dva Seifertovy rukopisy". Počas to prý honem napravili, a tak "zápas o Seiferta kolem Nobelovy ceny jsme vyhráli".

Prý se stala i chyba při nevydání básnické sbírky O. Mikuláška: "Do stoupy šla jeho kniha Agogh... Vyšla později na západě. Z Mikuláška byl udělán málem disident." A to prý je všechno, co Pilar and Co. zardousili... Komu chce takové pohádky vyprávět?

Na sjezdu se ujal slova také Josef Šimón, šéfredaktor Odeonu. Společně jakoby našel čerstvý výtisk kritiky: "Jakékoliv oklešťování duchovního života člověka vždy ve svých důsledcích nakonec vedlo ke snížení efektivnosti daného výrobního způsobu... Měli bychom revidovat některé své mylné postoje, novými činy se jasně distancovat od chyb, kterých jsme se v daném kulturně politickém klimatu všichni tak či onak dopouštěli." Potom Šimón náhle obrací a opakuje bilakovsko - fojtíkovské nepravdy: "V závěru šedesátých let někteří naši spisovatelé propagovali tézi, že literatura je svědomím národa. Zapomněli však na vlastní svědomí. Roztočili kolotoč vášnivých diskusí napájených i jedovatými prameny ze Západu, který dobře míněnou obrodu společenského života zavedl na platformu otevřeného boje proti Sovětskému svazu a socialismu u nás".

Slyšet tohle dětinské strašení od spisovatele, který si dělá aspiraci na vážnou literární práci, je otravné. Začínají se chytat za nos, ale to je také všechno, čeho jsou asi schopni.

#### O šedé zóně, pálení Hrabala a minimálním programu

Neúčast mnoha českých spisovatelů v životě naší literatury netíží jistě jenom je, ale deformuje vážně i literaturu samu. Lze proto vítat všechny úvahy i podněty, jak je vrátit opět do literárního vývoje, učinit z jejich díla živou součást literatury současnosti. Přirozeně, že i ve strojopisných opisech nebo ve vydáních zahraničních jejich básně, prózy a historické práce tvoří již nyní, ač ve vlastní zemi nepublikované, aktivum české literatury. Dějiny její, až budou jednou napsány, to nesporně potvrdí a vytvoří skutečnou hierarchii hodnot. Nicméně jedna ze základních podmínek - komunikace se současným českým čtenářem tu zatím chybí.

Nedávno hovořil František Janouch o tzv. šedé zóně. Vidí dvě oblasti spisovatelské existence - bílou zónu realizující se ve strojových opisech a v zahraničních vydáních ~~XXXXXXXX~~ a černou, již tvoří oficiálně vydávaná literatura. Domnívá se, že by se - i za cenu některých /ale jakých?/ ústupů

~~ků měla trpělivě vyvtáčet tzv. šedé z-~~

ků měla trpělivě vytvářet tzv. šedá zóna, do níž by postupně pronikali čeští spisovatelé, kteří by pak mohli vydávat v současných českých nakladatelstvích.

K této problematice se nedávno vrátil Milan Šimečka ve své poznámce k "Prolukám" B. Hrabala v Obrysu, březen 1987. Uvádí někdejší Hrabalovo vyhlášení loyality v týdeníku Tvůrba a v televizi, po němž pálili někteří čtenáři jeho knížky veřejně na hrnčích v Praze na Kampě. Píše: "Hrabal po-  
dal čertu prst, ale rukou si utrhnout nedal. Nedal si vzít právo na lite-  
rární pectivost. A tak podle svého vytvořil svébytný mravní model jednání  
pro spisovatele za zlých časů. Vykládám si ho takto: mějte si má slova, mé  
vynucené bláboly a vyhýbavá prohlášení, když si však sednu ke psaní, mohu  
být jen sám sebou... Soudím, že takový program není nijak minimální a že by  
naše literatura vypadala jinak, kdyby k němu našli odvahu i jiní publiku-  
jící autoři".

To všechno není ovšem jednoduché. Například B. Hrabal, a ten má díky  
své čtenářské oblibě opravdu vyjimečné postavení, byl již před rokem vyzván  
aby se přihlásil o členství ve Svazu spisovatelů. Vybral ho k tomu M. Müller  
hlavní správce literatury na sekretariátu ÚV KSČ. Hrabal tedy napsal dopis  
na Národní třídu, ale celý rok mu spisovatelští funkcionáři ani neodpovědě-  
li. Z vlastní vůle či nevěle? Na doporučení. A koho asi?  
Chápeme úvahy směřující k tomu, aby český spisovatel mohl opět publiko-  
vat ve své zemi, jako výzvy ke skutečné "normalizaci". Nelze přece trvale  
vykloučovat z národního organismu díla, jež pravdivě zobrazují skutečnost  
a život. S osvědčenou tolerancí a v souladu se základními lidskými právy  
treba napravit chyby a omyly posledních let a otevřít poprávu cestu celé  
české literatuře k české společnosti.

"Najít odvahu k vynuceným blábolům..." zjednoduše si M. Šimečka. A za  
to získat možnost psát, publikovat a "být" sám sebou... Tak jednoduché to  
ovšem není. Kde tkví záruka, že po nějakém veřejném a formálním prohlášení  
bude mít autor právo otisknout, co napsal, i když to nebude názorově v roz-  
poru s ústavou? Taková jistota prostě neexistuje a v systému, který dosud  
ovládá česká nakladatelství, nelze ani počítat s tím, že by jejich vedoucí  
ansámblu uvítaly s radostí příchod nových autorů. Nejde ani tak o "odvahu"  
jednotlivců, jako spíše o úsilí změnit a zreformovat celkové podmínky. A  
současně i vycházet z toho, co umožňuje socialistická soustava. Treba i za-  
kládním družstevních nakladatelství, jež by podle zákonných předpisů mo-  
hla získat vydavatelské oprávnění. Nebo: vytvářením nových nakladatelství  
při existujících organizacích, které zatím nabídku této možnosti rezignovaly, a t  
jak v ústředním měřítku, tak i v krajských a okresních městech.

Mezi psaním kníh a jejich soustavným mmlčováním není velký rozdíl.  
Vlastně téměř žádný. Oba extrémů může zlikvidovat demokratická a svobody-  
milovná kulturní praxe.

P.O. S.J.E.Z.D.V.  
Ama topole podle Skály  
zas dogmatici zatleskali:

Ať žije nové myšlení!  
Nic ale at se nezmění.

IGNOTUS

Ignotus je pseudonym literárního pracovníka, který se věnuje literární kritice a publicistice. V tomto textu se zabývá problematikou literatury a spisovatelů v socialistické zemi. Kritizuje současný literární systém, který podle něj je založen na dogmatu a neumožňuje svobodný vývoj literatury. Ignotus navrhuje změny, které by umožnily spisovatelům psát svobodně a bez cenzurního tlaku. Text je psán v ironickém a satirickém duchu, s použitím mnoha narálek a metafor. Ignotus se domnívá, že literaturu by měla ovládat svoboda a ne dogmaty. Kritizuje zejména úlohu funkcionářů a cenzurního aparátu. V závěru textu Ignotus vyjadřuje naději na změny a na zrození nové literatury.